

Grote kwestie

5 juni 2012, door Ad van Dun,
gepubliceerd op [Stiltij-weblog](#).

Waar het hart vol van is, vloeit de mond van over.
Zelfs Boeddha blijkt te voldoen aan deze tot volkswijsheid geworden wetmatigheid.¹

Na zijn ontwaken zocht hij zijn vijf vroegere metgezellen op om hen te laten delen in wat hij ontdekt had. Wat waren de eerste, enthousiaste woorden die hij gebruikte om zijn ervaring weer te geven?

'Leen me jullie oor. Het doodloze is gevonden!'²

Dit is een mooie illustratie van wat echte spiritualiteit behelst: niets minder dan het oplossen van de grote kwestie - sterfelijkheid, in al zijn facetten.

Blindheid is niet zien wat er werkelijk gaande is in ons en om ons heen.
De hiermee samenhangende mechanismen leiden tot bedrieglijk houvast, tot een ingevuld leven en dus, zou je kunnen zeggen, tot een voorspelbaar afgedankt sterven.³

Het instabiel geconditioneerde ik is dag in dag uit druk bezig met handhaven en verwerven, terwijl ons ware zelf, 'de ware mens zonder functie', al die tijd anoniem wacht op wijzere en liefdevollere inbreng, op bewuste erkenning en belichaming van innerlijkheid.

Wat we intussen rondsjouwen aan allerlei waanmateriaal kan misschien inderdaad maar beter afgedankt worden - illusie is nu eenmaal ontzuiverend.

Maar dat wil geleerd worden. Geboorte van innerlijkheid gaat gepaard met persoonlijke strijd: illusies zijn hardnekkig.

Dit blijkt al uit het feit dat Boeddha zich aan Upaka, een oude bekende die hij onderweg naar zijn metgezellen tegenkwam, kenbaar maakte als overwinnaar:

'Ik ben een overwinnaar van alles, onder alle dingen niet bezoedeld.'

'De overwinnaars zijn degenen zoals ik, die vernietiging van de mentale vergiften bereikten.'⁴

Hoe schril steekt de grondigheid van Boeddha's insteek en de intensiteit van zijn toewijding af tegen onze kleine, onwaardige, zelfzuchtige, overbezorgde of niet zelden luxe kwesties. De diepe, onvoorwaardelijke bezieling van ware leraren⁵ doet je steeds opnieuw afvragen hoe het staat met je eigen potentieel: 'Hoe besteed ik zélf nu mijn leven?'

Je zou zulke diepe levenskwaliteit haast niet meer verwachten van jezelf, zó ver zijn we ervandaan geraakt en zó vertrouwd is ons alle conditionering geworden.

Maar gelukkig zijn er de voorbeelden en is er het onderricht, al voelt de grondigheid ervan soms onwennig en confronterend.

Met en met herken je de waarheid en de relevantie ervan voor je eigen bestaan; steeds verder dringt inzicht door in je dagelijkse beleving, totdat je uiteindelijk wel dégelijk blijkt te verwachten dat je ware aard alle gekte zal overwinnen.

Naarmate we rijpen wordt het onderricht steeds minder functioneel, steeds minder behoeftevoorziening en steeds meer vervulling.

Aanvankelijk heb je voeding nodig, maar hoe beter je de dharmaschotel leert koken, hoe eerder de honger stopt: voeding wordt viering. Je kunt zelfs gaan meewerken in het anonieme voedselprogramma dat permanent ontwikkeld wordt ten behoeve van ondervoede harten.

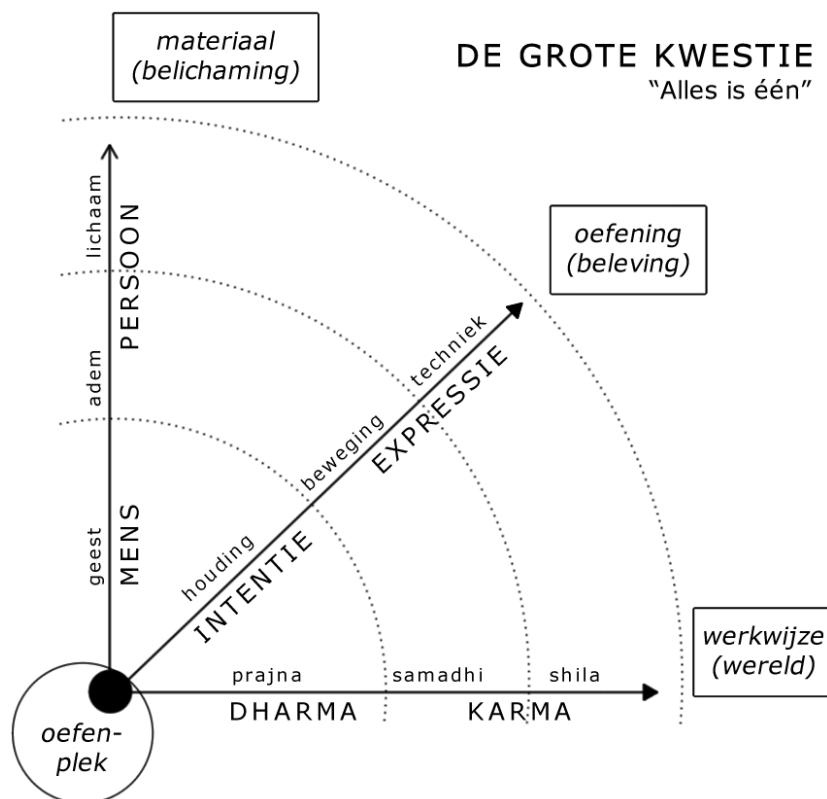
Maar om deze wending te maken - de heroriëntatie van conditionering naar potentieel, van afwezig (behoefstig) naar aanwezig (vervuld) - moet ons wél een en ander duidelijk worden:

1. ten eerste de onafheid van ons huidige karmische functioneren
2. en ten tweede de definitiefheid van een kloppend hartsperspectief

Kies je eenmaal voor de diepste menselijke drijfveer, namelijk het recht op realisatie, dan zal twijfel over deze keuze aanvankelijk blijven opspelen, totdat jou duidelijk wordt dat er in onvoorwaardelijk betrouwbare werkelijkheid helemaal geen keuze is, m.a.w. dat er op hartsniveau helemaal geen speling of opties bestaan: je voelt vanzelf of iets klopt.

Dit inzicht werkt als een definitief slot op je keuze, als een hartsbezegeling.

Nu zul je de natuurlijke gerustheid voelen van iemand die bewust de weg bewandelt, die zijn of haar leven wezenlijk slechts aan één kwestie wijdt en die deze toewijding tijdens meditatie praktisch weet te vertalen naar geconcentreerde oefening.

Enheidsbesef maakt korte metten met alle veelheidsgedoe (kleine kwesties).

Ook met de steeds maar weer wisselende, kunstmatig gefragmenteerde identiteitsbeleving.

Oefening laat je opereren vanuit de ene scheppingsbron, een vruchtbare, creatieve bodem die in welke vorm dan ook altijd zinvol voelt en ten diepste liefdevol.

Laat dus de aansporingen van heilige armoezaaiers niet voor niets zijn.

Hoor de grondtoon in al hun teksten en liederen.

Luister naar Yongjia bijvoorbeeld, wiens beeld van de olifant herinnert aan de noodzaak van een stevig bestaan, vol waardigheid: 'Olifanten reizen niet over konijnensporen.'⁶

Wat zoek je nog, olifant?

Genot of pijn: alle geconditioneerde intensiteit - op die piekmomenten waarvan we vooraf en achteraf dromen - is zwakke, afgeleide beleving, ingevuld via beeldvorming.

In al die zintuiglijk zo gezaghebbende, kleurrijke ervaringen zou je, als je goed kijkt, wel eens veel minder kunnen beleven dan je denkt. Per saldo is er vooral een jubelende of jammerende commentator actief, zich amechtig druk makend over een zoveelste bevestiging of verlies.

Ga eens na: aan hoeveel substantieels kom je werkelijk toe?

Wat leeft er duurzaam en voelbaar in jou aan feitelijke, verfijnde of diepgaand gedeelde invoeling, aan betrouwbare helderheid?

En als jouw verworven belevingskwaliteit echt zo sterk was, waarom moet je er dan zo over waken, waarom maak je je er zo druk over, waarom streef je dan nog steeds naar meer, naar beter, naar hoger?

Ontspan. Je ware aard van hartsbeleving (bewustzijn) is gewoon net zo reëel als vlees- en ademwerking, alleen nóg intenser en ruimer, niet persoonlijk gekleurd, zelfs niet veroorzaakt.

Dit aspect van ons functioneren is alleen wat onwennig, wat lastig te waarderen voor een door onrust geconditioneerde geest, omdat het niet zintuiglijk waarneembaar is.

Kun je met je verstand daarbij?

- een niet zintuiglijk waarneembare werkelijkheid?
- die anders werkt dan de biologische en energetische mechanismen?
- waar in essentie niks veroorzaakt wordt, niks beïnvloed, niks veranderd?
- kun je inzien dat waarheid niet beweegt?

Je kunt erop vertrouwen dat dit soort bevraging van de grote kwestie je vanzelf op hartsniveau inspirerende antwoorden gaat schenken.

*Als jullie, leerlingen van de weg,
inzicht wensen in het grote geheim,
hoef je alleen maar te vermijden
dat je belang hecht aan
iets anders dan bewustzijn.⁷*

¹ Mattheus 12:34

² De Breet en Janssen: De verzameling van middellange leerredes, deel 2. Rotterdam 2004, p. 352

³ Getuige het taboe op sterven enerzijds, en anderzijds het overdreven ritualiseren van de dood.

⁴ Zie noot 2.

⁵ Zie bijvoorbeeld [Stamboom van Zen-ondericht](#) ("De grote kwestie") of een boek als N. Foster and J. Shoemaker: The roaring stream; a Zen reader. Hopewell 1996.

⁶ Yongjia: Lied van de verwerkelijkingsweg (in: De grote kwestie)

⁷ Huang Po: In eenheid zijn. Heemstede 1996, p. 66